

Espesyal nga Report:

954

**KASO SA PAGLAPAS SA TAWHANONG KATUNGOD
SA UNANG TUIG SA REHIMENG MARCOS JR**

Hulyo 23, 2023

**Unang tuig sa poder ni Marcos Jr:
954 kaso sa paglapas
sa tawhanong katungod**

Hunyo 30, 2022 – Hunyo 30, 2023

Pasiuna

Kini nga taho kinutlo sa impormasyong nakolekta ug natuki sa Ang Bayan (AB) mahitungod sa mga kaso sa paglapas sa tawhanong katungod nga gihimo sa Armed Forces of the Philippines (AFP), Philippine National Police (PNP) ug uban pang armadong ahente sa rehimeng US-Marcos gikan Hunyo 30, 2022 hangtud Hunyo 30, 2023. Makita sa maong taho ang gigrabehon sa brutalidad ug kabangis nga nasinati sa katawhang Pilipino sa unang tuig sa rehimen, ilalum sa nagpadayon nga kampanya sa pulitikanhong pagpanumpo nga gimando ni Marcos.

Gustong ipaabot sa AB sa mga mambabasa nga daghan pang kaso sa kabanikanhan ang wala nataho tungod sa kagrabehon sa mga operasyong militar. Wala na usab niini gilakip sa report ang mga gipatay sa ngalan sa "gyera kontra droga" nga gipadayon sa rehimen. Wala usab nalangkub sa kasamtangang taho ang daghang paglapas sa tawhanong katungod sa katawhang Moro nga sagad dili gakareport sa midya.

Niini nga taho, gisa-isa sa AB ug gipunting ang lain-laing paglapas sa tawhanong katungod sa kada insidente. Gigamit niini ang internasyunal nga basihan sa pagbanabana sa ihap sa mga biktima sa ebakwasyon ug militarisasyon, ug ang ihap sa mga batang apektado.

Palisiya sa pagpanumpo

Walay kausaban sa porma ug unod sa mga kampanyang pagpanumpo sa milabayng mga rehimen ang ginapatuman ni Ferdinand Marcos Jr. Sa iyang unang tuig, walay puas ang gyerang kontra-insurhensiya sa kabanikanhan sa porma sa nakapokus nga mga operasyong militar, okupasyon sa mga sundalo sa mga baryo, pagpamomba ug pugos nga pagpasurrender sa mga sibilyan. Sa aktwal, gipagrabe ni Marcos ang pagpangatake sa AFP sa gideklara niining laraw nga hingpit nga "pukanon" ang ginasulti niining nahabiling mga nataran sa rebolusyonaryong kalihukan sa nasud.

Gigamit sa AFP ang National Task Force-Elcac aron padayong na harian sa mga makinaryang militar ang sibilyang burukrasya ug kontrolon ang tanang aktibidad sa sibilyang mga ahensya, sa nasudnong ang-ang ngadto sa barangay.

Sa kabanikanhan, ginasakop niini ang mga komunidad sa mag-uuma ug minoryang katawhan, ug nagpahamtang sa militar nga paghaharhari. Sa kasyudaran, walay hunong usab ang pagpang-*red-tag* niini aron hatagag rason ang bangis nga pagpangatake sa mga aktibista, kaaway sa pulitika ug bisan sa yanong katawhan.

Walay puas ang mga pwersa sa reaksyunaryong estado sa pagyatak sa mga internasyunal nga makitawhanong balaod ug uban pang internasyunal nga kasabutan nga nagahatag og proteksyon sa mga sibilyan ug dili kombatant asaman adunay armadong kaguliyang.

Gibawal sa Artikulo 32 sa Fourth Geneva Conventions ang unsamang lakang nga magresulta sa pisikal nga pag-antus o pagpatay sa mga tawong protektado niini. Matud niini "...dili lamang kini aplikable sa pagpatay, pagtorturyur, pagpaantus, mutilation (pagputol sa unsamang bahin sa lawas) ...kundili bisan sa uban pang pamaagi sa brutalidad, binuhatan man sa ahenteng sibilyan o militar."

Sa Pilipinas, gipalig-on ang susamang mga lagda sa Comprehensive Agreement on Respect for Human Rights and International

Humanitarian Law (CARHRIHL) nga gipirmahan niadtong 1998 sa Gubyerno sa Pilipinas ug National Democratic Front of the Philippines.

Mga paglapas sa tawhanong katungod

Sa rekord sa Ang Bayan, 94,448 ang nahimong biktima sa mga paglapas sa tawhanong katungod sa unang tuig sa rehimeng Marcos Jr. Narekord sa AB ang 954 ka kaso (o kapin duha ka kaso kada adlaw) sa mga paglapas sa tawhanong katungod sa tibuok nasud. Pinakadaghang kaso ang narekord sa bulan sa Oktubre 2022 (117 ka kaso).

Sa abereyds, halos siyam ang biktima sa pulitikanhong pagpamatay kada bulan. Kada semana, halos duha ang biktima sa tortyur samtang duha usab ang gidagit. Nakarekor og 72 ka biktima sa pagpanghulga, pagpanghadlok ug intimidasyon kada adlaw. Dili moubos sa 45,266 ang biktima sa pugos nga pagbakwit ug dislokasyon tungod sa okupasyong militar sa kabanikanhan.

IHAP SA MGA KASO SA KADA REHIYON

(HUNYO 30, 2022 - HUNYO 30, 2023)

39

CORDILLERA

6

ILOCOS REGION

4

CENTRAL LUZON

196

SOUTHERN TAGALOG

6

PANAY ISLAND
REGION

375

NEGROS
ISLAND REGION

12

CENTRAL
VISAYAS

5

BARMM

28

NORTH CENTRAL
MINDANAO

21

CAGAYAN
VALLEY

43

METRO MANILA

110

BICOL REGION

55

EASTERN VISAYAS

30

NORTH EASTERN
MINDANAO

2

DAVAO
REGION

21

FAR SOUTH
MINDANAO

Pagpatay, pakyas nga pagpatay ug tortyur

Dili moubos sa 103 ang biktima sa pulitikanhong pagpatay sa tibuok nasud sa unang tuig ni Marcos Jr. Gipatay ang 47 ka biktima samtang anaa sa kustodiya sa militar. Makita sa mga patayng lawas sa kadaghanan sa mga biktima ang timailhan sa tortyur. Onse usab sa mga biktima ang napatay tungod sa paturagas nga pagpamupil sa mga sundalo.

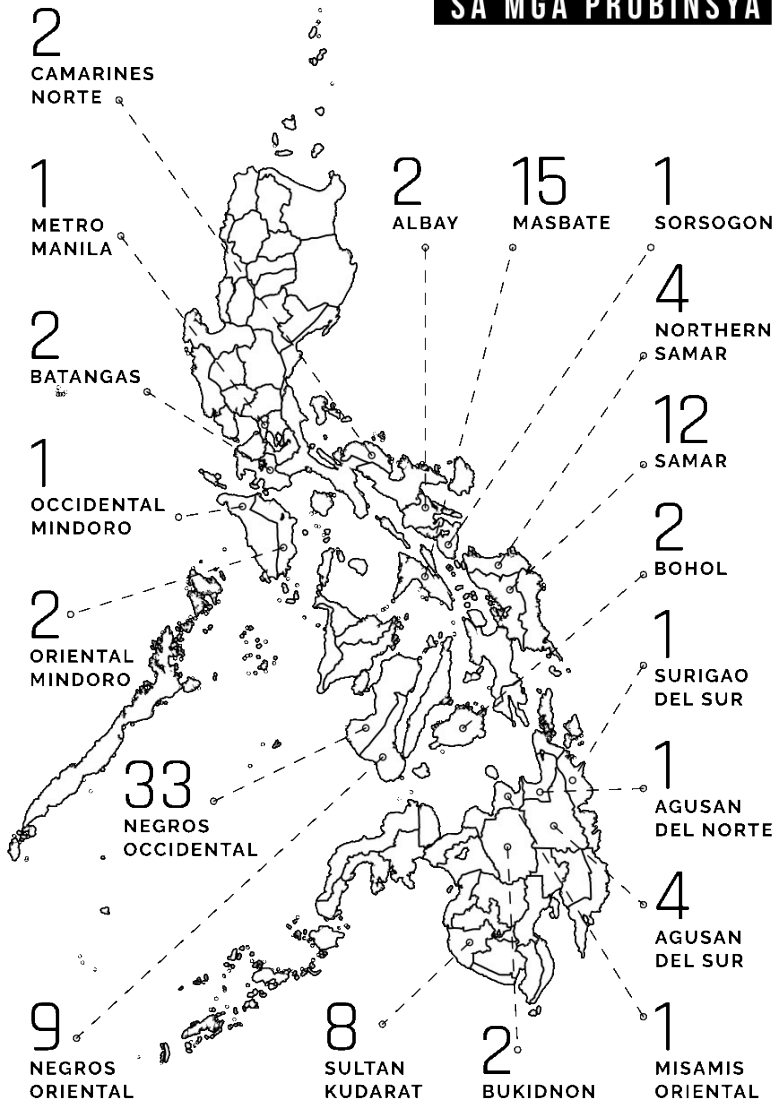
Mayorya sa mga kaso, narekord sa panahon nga nagalunsad og mga *focused military operation* (FMO) ug Retooled Community Support Program (RCSP) ang mga sundalo ug pulis sa mga komunidad. Halos tanang kaso sa pagpatay ginapagawas sa AFP nga mga peke o hinimohimong engkwentro, nga dihadihang ginapanghimakak sa pamilya, silingan ug bisan sa mga lokal nga upisyal sa barangay. Aron ipresentang napatay sa engkwentro, ginailisan, ginabutangan og mga armas, bala ug uban pang gamit militar ang ilang mga patayng lawas, ginapiktyuran ug gipakaylap sa *social media* ang mga litrato aron pagpyestahan sa mga *troll* sa militar.

Sa mga gipatay, 58 ang mag-uuma ug usa ang lumad. Pito sa mga biktima ang menor-de-edad, kung asa 9-anyos ang pinakabata. Gipatay usab sa mga pwera sa estado ang usa ka 5-ka-bulang mabdos. Sa kinatibuk-an, 14 ka babae ang gipatay sa mga sundalo ug pulis. Sa mga biktima, 26 ang mga *hors de combat* (mga kombatant nga wala nay ikasukol tungod kay samaron o masakiton), dili kombatant ug mga retirado sa rebolusyonaryong kalihukan.

Sa milabayng tuig, nakarekord ang AB og lima ka kaso sa masaker ug usa ka sulayng pagmasaker.

Mokabat sa 29 ang biktima sa sulayng pagpatay ug 95 ang biktima sa tortyur. Mayorya (60) sa mga biktima sa tortyur mga mag-uuma sa kabanikanhan nga napailalum sa militarisasyon sa AFP. Daghan sa mga kaso sa tortyur pulos mga nasad-an sa sundalo o nasugatan samtang nag-operasyon ug nadakdakan sa pasistang kamangtas niini. Gipasanginlan usab sila nga nagatabang sa hukbong bayan.

IHAP SA MGA GIPATAY SA MGA PRUBINSYA

Pag-aresto, pagdagit, ug pagpanghulga, pagpamig-ot, ug intimidasyon

Nakarekord ang AB og 100 ka kaso sa arbitraryong pag-aresto ug detensyon sa milabayng tuig. Dili moubos sa 202 ang biktima sa maong mga kasong kung asa kapin tunga mga mag-uuma (109). Pinakadaghan ang giaresto ug gidetine sa Negros Occidental (35), kasunod ang Quezon (25), Negros Oriental (21), Kalinga (12) ug Oriental Mindoro ug Surigao del Sur (tag-9).

Daghan sa mga biktima ang gipagawas nga myembro sa hukbong bayan ug gipasakahan og hinimohimong mga kasong *illegal possession of firearms and explosives*, pagpatay ug pakyas nga pagpatay aron dinugay prisohon ug hikawan nga makapyansa.

Pokus: Paggamit sa Anti-Terrorism Law sa pagpanumpo

Ilalum sa rehimeng Marcos Jr, gipahimuslan ang paggamit sa Anti-Terrorism Law aron arbitraryo ug dinaghang ideklarang "terorista" o "adunay kalambigitan sa terorismo" ang mga progresibong indibidwal o mga kritiko sa gubyrno. Gunit sa Anti-Terrorism Council ang sobra-sobrang gahum nga magkiha ug maghukum. Ginagamit kini aron pakusgon ang pulitikanhong pagpanumpo sa katawhan.

Dili moubos sa 67 ka indibidwal ang gideklarang "terorista" sa Anti-Terrorism Council (ATC), kung asa pito gilakip sa panahon ni Marcos Jr. Ang pito mao silang Dr. Maria Natividad Castro, usa ka duktur ug tigpanalipud sa tawhanong katungod ug lumad sa Mindanao; mga lider sa Cordillera People's Alliance nga silang Sarah Abellon-Alikes, Jennifer Awingan, Windel Bolinget ug Stephen Tauli; ug si Jovencio Tangbawan ug May Vargas-Casilao.

Sa kapuslanan sa "teroristang designasyon", gimanduan sa ATC ang Anti-Money Laundering Council nga imbestigahan ug *i-freeze* ang kwarta ug mga katigayunan sa mga giakusahan ug ilang organisasyong nahisakupan.

Gawas niini, ginagamit usab ang bangis nga balaod aron kasuhan sa "terorismo" ang si bisan kinsa. Sa Southern Tagalog, 15 ka indibidwal ang gikasuhan sa

paglapas sa ATL. Pinakabag-o mao ang duha ka tigpanalipud sa tawhanong katungod nga gिकासuhan niadtong Hunyo 26 sa 59th IB sa “paghatag og materyal nga suporta” sa mga “teroristang organisasyon.” Ginapagawas nga nakalapas sa Section 12 sa maong balaod si Ken Rementilla ug Jasmin Rubia. Dakung katawanan nga gिकासuhan sila sa “pagtabang sa terorismo” tungod lang sa ilang pagsalmot sa *fact-finding mission* (FFM) niadtong Hulyo 2022 aron imbestigahan ang pagpatay sa AFP sa batang si Kyllene Casao sa Taysan, Batangas. Ginapakita sa maong mga kaso nga usa ka dakung binuang ang ATL ug ginagamit lamang aron tabunan ang tinuod nga terorismo sa estado.

Giingin usab sa kaso si Hailey Pecayo, tigpamaba sa grupong Tanggol Batangan, nga ginapagawas nga usa sa mga naka-engkwentrong Pulang manggugubat sa mga sundalo niadtong Hulyo 18, 2022. Niadtong Hunyo 29, nadawat usab ni Rev. Edwin Egar, Interim Officer ng katungod-Southern Tagalog, ang usa ka *subpoena* nga naglatag sa paglapas kuno sa pari sa maong balaod.

Narekord usab sa AB ang 97 ka biktima sa pagdagit sa 18 ka prubinsya. Ang mga kaso sa pagdagit nagkinaiya sa tin-aw nga intensyon sa estado nga tinuyong itago ang biktima ug ilimud nga anaa sa ilang kostudiya.

Gilutaw sa estado ang pipila sa mga biktima nga patay na, o kung dili man, napriso sa hinimohimong mga kaso. Sa ulahing taho sa AB, 27 sa mga gidagit ang gipatay sa mga pwersa sa estado samtang walo ang wala pa gihapon nakita.

Pokus: Ilutaw silang Dexter ug Bazoo!

Gimandoan sa Court of Appeals niadtong Hulyo 14 ang mga kumander sa Armed Forces of the Philippines (AFP) ug Philippine National Police (PNP) nga ipresenta sa korte silang Dexter Capuyan ug Gene Roz de Jesus (nailang Bazoo sa iyang mga higala), mga aktibistang gidagit niadtong Abril 28. Ang mando pabor sa petisyon alang sa *writ of habeas corpus* sa mga kapamilya sa duha nga gipasaka niadtong Hulyo 5.

Gidagit silang Capuyan ug de Jesus sa mga ahente sa Criminal Investigation and Detection Group (CIDG) sa Golden City, SM Hypermarket sa Taytay, Rizal. Ulahi silang nakita na pugos nga ginapasakay sa duha ka van.

Grabe ang kabalaka sa mga pamilya ug grupo sa tawhanong katungod sa kahimtang ug seguridad sa duha tungod kay giakusahan sa AFP si Capuyan nga lider sa BHB sa rehiyong Ilocos-Cordillera ug adunay ₱1,850,000 nga patong sa ulo. Ginalambigit siya sa mga kaso sa pagpatay, pakyas nga pagpatay ug sulayng pagpatay. Samtang, si de Jesus upisyal sa impormasyon sa Philippine Task Force for Indigenous Peoples. Ang duha parehong *alumni* o kanhing estudyante sa University of the Philippines-Baguio.

La Castellana 3. Wala pa gihapon gilutaw sa mga pwersa sa estado silang Lyngrace Marturillas, ug mga drayber sa habal-habal nga silang Renel de los Santos ug Denald Mialen, nga gidagit niadtong Abril 19 sa Aranda-La Castellana Road sa Hinigaran, Negros Occidental. Ang tulo, kauban ni Rogelio Posadas, konsultant ng National Democratic Front of the Philippines (NDFP), dihang gidagit sila sa militar. Matud sa mga saksi, giharang sa mga van ang duha ka magkasunod nga motor ayha pugos nga gipasakay silang Marturillas.

Grabe ang kabalaka sa mga pamilya ug grupo sa tawhanong katungod sa tulo tungod kay gigagawas nga napatay sa usa ka armadong engkwentro si Posadas niadtong Abril 20 sa Barangay Santol, Binalbagan.

Kalabot niini, midangop niadtong Mayo ang bilanggong pulitikal nga inahan ni Marturillas nga si Rossine Enyong sa International Committee of the Red Cross (ICRC) alang sa posibleng tabang ug hustong aksyon nga kaya niining ihatag sa mga biktima. Nagsulat usab siya sa Commission on Human Rights.

Adunay 27 na ka indibidwal ang gilutaw sa estado apan ang uban gipriso sa hinimohimong mga kaso. Bisan og nasayran na ang lokasyon sa pipila sa mga gidagit, padayon pa gihapon silang ginahikawan og katungod sa ligal nga representasyon ug mabisita sa ilang mga pamilya.

Pokus: Kaso sa mga inkomunikado

Magtulo ka bulan na nga anaa sa kustodiya sa militar silang Mary Joyce Lizada ug Arnulfo Aumentado human gidagit sa mga sundalo niadtong Abril 26 sa Barangay Sta. Teresita, Mansalay, Oriental Mindoro ug gilutaw niadtong Abril 28 sa Camp Capinpin, Taytay, Rizal. Ang duha mga boluntir ug organisador sa Bigkis at Lakas ng mga Katutubo sa Timog Katagalugan o BALATIK.

Gipasakahan sila og hinimohimong kasong *illegal possession of firearms and explosives* apan hangtud karon wala gitugutang makita o mabisita sa ilang mga kaanak ug abugado. Nagpabilin sila anaa sa kustodiya sa 2nd ID sa Camp Capinpin imbes nga ibalhin sa regular nga prisohan aron atubangon ang ilang mga kaso.

Duha ka beses na nga mibalibad ang militar nga maestorya sa ilang mga pamilya ug abugado ang mga biktima (niadtong Hunyo 3 ug 28), sukwahi sa katungod nila alang sa ligal nga representasyon ug makita sa ilang mga pamilya. Matud sa ilang mga abugado, ang pagpabiling inkomunikado (pagbawal nga maestorya o mahinabi) kanila lapas bisan sa reaksyunaryong konstitusyong 1987 sa Pilipinas ug Republic Act No. 11479 (Rights of Persons Arrested, Detained, or Under Custodial Investigation).

Balayan 3. Ingon niini usab ang nahitabo sa tulo ka indibidwal nga gidagit sa 59th IB duul sa Medical Center-Western Batangas, Balayan, Batangas niadtong Marso 26. Gidagit sa militar silang Lloyd Descallar ug Alfred Manalo, parehong boluntir sa Sugarfolks Unity for Genuine Agricultural Reform (SUGAR)-Batangas, ug si Angelito Balistostos.

Gidagit silang Descallar ug Manalo sa mga ahenteng militar samtang naghulat sa gawas sa ospital. Natyempohan lamang nga miagi si Balistostos, 65 anyos, samtang gidagit ang naunang duha apan giapil siya sa militar.

Nagpahigayon silang Descallar ug Manalo og konsultasyon sa mga tapasero ug gagmaing plantador sa tubo sa Balayan human ang pagsirado sa Central Azucarera Don Pedro Incorporated (CADPI) nga makaapekto sa ilang panginabuhian.

Human ang pipila ka adlaw nga pagpangita ug pagpanghingusog sa mga grupo sa tawhanong katungod, giangkong sa 2nd ID nga anaa sa ilang kustodiya ang tulo. Luyo niini, ginahikawan ang mga pamilya ug abugado sa tulo nga mabisita sila.

Dugang pa sa pagpamig-ot ug pagpanghasi sa militar, nagpasaka og patung-patong nga reklamo ang 59th IB sa Commission on Human Rights Region IV-A batok sa mga abugado sa alegasyong "harassment."

Nakarekord usab ang AB sa dili moubos sa 26,240 ka biktima sa pagpanghulga, pagpamig-ot ug intimidasyon. Nahimong tataw sa mga

kaso sa pagpamig-ot ug pagpanghadlok ang pag-atake sa katungod sa pamuo ug gawasnong asosasyon ug unyonismo. Gawas niini, labaw nga mas daku ang ihap sa mga biktima kung ilakip ang liboan ka lain pang gipresenta ug pugos nga “gipasarender” sa militar isip mga myembro o tigsuporta sa BHB sa kasyudaran ug kabanikanhan.

Atake sa mga mamumuo

Sa 2023 Global Rights Index ng International Trade Union Confederation (ITUC), bagsak ang grado sa Pilipinas sa pagprotektar sa katungod sa mga mamumuo. Sa ika-walong higayon, lakip ang Pilipinas sa nag-unang 10 ka nasud (sa 149 ka nasud nga gitun-an) nga pinakabangis nga lugar alang sa mga mamumuo.

Pamatuud niini, nataho sa AB sa milabayng tuig ang pagpatay, arbitraryong pag-aresto ug subli-subli nga pagbalay-balay ug pagpaniktik sa mga ahente sa estado, sa pagpanguna sa NTF-Elcac, batok sa mga lider-mamumuo ug myembro sa mga unyon. Narekord usab ang mga kaso sa pagpaluwat sa mga pwersa sa estado sa mga mamumuo gikan sa mga militanteng sentrong unyon ug pederasyon.

Niadtong Agosto 2022, gipig-ot sa mga armadong pwersa sa gubyrno, NTF-Elcac ug kumpanyang Technol Eight Phils. ang lider-unionistang si Mario Fernandez. Niining panahona, nakatakdang mosulod ang Technol Eight Phils. Workers Union (TEPWU) sa negosasyon para sa ilang *collective bargaining agreement* (CBA).

Ingon niini usab ang nasinati sa lider sa Malayang Unyon ng Daiwa-Seiko Philippines (MUDSP) nga si Arvin Mendoza niadtong Hunyo. Giadtoan siya sa mga sundalo sa ilang balay aron estoryahon. Sayod siya nga kini nga pagpamig-ot adunay kalambigitan sa nakatakdang negosasyon alang sa CBA sa unyon ug maneydsment.

Sa milabayng tuig, nakasinati usab og "pagbisita" gikan sa mga pulis, sundalo ug uban pang pwersa sa estado ang mga unyonista sa Gardenia Bakeries Phils, Philfoods Fresh Bake Products, Wyeth Philippines, ug NXP Philippines, mga pabrika sa Southern Tagalog.

Kasagarang nagkagrabe ang pagpamig-ot sa matag adunay pagsukol sa mamumuo nga ginalunsad ang mga unyon. Ginakunsabo usab sa estado ang mga maneydsment sa maong mga kumpanya.

Atake sa empleyado. Nataho usab niadtong Agosto 10, 2022 ang pugos nga "pagpaluwat" sa unyon sa mga empleyado sa Department of Agrarian Reform Employees Association (DAREA-Cagayan de Oro Chapter) gikan sa nasudnong unyon sa mga empleyado nga Courage. Gianunsyo kini sa 4th ID ug NTF-Elcac sa Region 10 sa *press conference* nga gipatawag niini sa Cagayan de Oro City niadtong Agosto 2022. Ang pagluwat sa mga empleyado sa pederasyon kabahin sa pagpamig-ot sa estado nga giproyekto mismo ni kanhing *national security adviser* Hermogenes Esperon. Niadtong Marso 2022, "napaluwat" ni Esperon ang nasudnong unyon sa DAREA ngadto sa Courage.

Atake sa mga magtutudlo. Niadtong Hunyo, nagpagula og memorandum ang kalihim sa Department of Education nga si Sara Duterte aron ilista ug isumite sa sentral nga buhatan sa ahensya ang pangalan sa mga myembro sa Alliance of Concerned Teachers (ACT). Lapas kini sa gigarantiyang katungod sa pribasiya sa mga magtutudlo, katungod nilang mag-union ug magpadayag og reklamo. Sama lamang kini sa naunang iskema sa *profiling* nga gihimo sa Philippine National Police niadtong 2019. Misangpot kini sa mga "pagbisita" sa pulis sa mga eskwelahan ug balay sa mga myembro sa ACT. Giinteroga ug gisubaybayan usab sila.

Pag-aresto. Lakip sa mga arbitraryong giaresto nga mga lider-mamumuo si Roel Duyag, koordineytor sa Kilusang Mayo Uno sa rehiyon sa Caraga, niadtong Nobyembre 25, 2022. Gawas kang Duyag, giaresto usab ang mga lider-mamumuo ug tigpanalipud sa katungod sa mamumuo nga silang Kara Taggaoa, Larry Valbuena, ug Banjo Cordero sa Maynila sa managlahing insidente.

Pagpatay. Gipatay sa wala pa nailang elemento si Alex Dolorosa sa Bacolod City niadtong Abril 23. Si Dolorosa usa ka paralegal ug unyonista-organisador sa BPO Industry Employees Network (BIEN) Philippines sa Bacolod City. Kabahin usab siya sa Pambansang Konseho

ng BIEN Philippines ug yawe sa pagtukod niini sa Bacolod.

Kabangis sa militar sa mga komunidad

Sa ngalan sa dautang laraw nga hingpit nang "pukanon" ang rebolusyonaryong kalihukan sa kabanikanhan o di kaha "ipadayon" ang nakab-ot na nga kadaugan ug deklarasyong "insurgency-free" sa pipila ka mga prubinsya, ginasakmit sa mga operasyong kombat sa AFP ug PNP ang daghang komunidad sa kabanikanhan. Ginagamit niini ang kapin 166 ka batalyong pangkombat sa militar ug pulis sa mga *focused military operation*, lakip na ang liboan ka pwersang paramilitar.

Tungod niini, narekord ang kapin 45,255 ka biktima sa pugos nga pagpabakwit ug dislokasyon. Kapinkun-kulang 27,870 ang biktima sa blokeyo sa pagkaon ug ekonomiya. Ilegal nga ginagamit sa mga sundalo sa AFP ang mga sibilyang istruktura sa mga sentro sa populasyon kung asa apektado ang 18,027 lumulupyo. Narekord ang mga kasong okupasyon sa 14 ka prubinsya.

Pinakadakung kaso sa pugos nga pagbakwit ang nahitabo niadtong Oktubre 2022 sa Himamaylan City, Negros Occidental, kung asa gibanabanang 18,000 ka lumulupyo sa Barangay Carabalan ug kasikbit nga Barangay Mahalang ang gipabakwit sa mga sundalo gikan sa ilang mga balay, ug gidala ug gitapok sa sentro sa lungsod. Sulod sa pipila ka adlaw, nahimong "no man's land" ang ilang mga barangay ug gihimong target sa padayon nga pagpanganyon ug pagpamomba.

Kaylap usab ang kaso sa dinaghang pagbakwit sa prubinsya sa Rizal, kasikbit sa nasudnong sentro. Niadtong Abril 6, mibakwit ang mga lumulupyo sa pipila ka barangay sa Montalban, Rizal tungod sa hulgang *aerial bombing* sa 80th IB sa Sityo Lubog, Barangay Mascap. Gitaho sa mga lumulupyo ang pugos nga pagpabakwit kanila ug pagpanghulga nga "walay makasulod o makagawas sa ilang lugar" tungod sa planong *aerial bombing*.

Sugod pa Marso 31 ang grabeng operasyong kombat sa 80th IB sa Montalban ug kasikbit nga mga lungsod tungod sa serye sa

panagsangka sa mga yunit niini ug sa BHB-Rizal. Tungod sa operasyong kombat, gibanabanang 80 ka pamilya ang napugos nga mibakwit sa sentro sa Barangay Mascap ug 75 pamilya sa Barangay Puray. Lakip kanila ang 150 ka gagmayng bata. Gawas niini, apektado sa mga operasyon sa AFP ang dili moubos sa 90 ka pamilya sa Barangay San Rafael.

Pokus: Operasyong kombat sa Cagayan alang sa EDCA

Sa Cagayan, gilunsad ang focused military operations niadtong Pebrero hangtud Mayo sa kumpas sa 5th ID ug Task Force Tala gamit ang 2,000 nga giusang pwersa sa militar, paramilitar ug pulis.

Tumong sa operasyon nga "hutdon" ang "nahabiling Pulang manggugubat" sa prubinsya sa unang katunga sa tuig, ingonman isip suportang pangseguridad sa Balikatan 2023, ang pinakadaku sa kasaysayan nga *war game* sa US sa Pilipinas, nga gilunsad niadtong Abril 11-28. Kabahin usab kini sa estratehiya aron himuong natad sa gyera sa US ang Northeast Luzon ug hingpit nga birahon ang nasud sa gipangandaman niining gubat batok sa China.

Nag-unang gibubo ang pwersang militar sa lungsod sa Baggao kung asa adunay militanteng protesta ang masa batok sa usura, ingonman sa mga baybay sa Northeast Cagayan kung asa pagatukuron ang ginasulting *radar base* sa US ilalum sa Enhanced Defense Cooperation Agreement (EDCA). Gigamit ang mga batalyon sa 501st IBde sa pagsabwag og kabangis sa mga lungsod sa Lal-lo, Buguey, Sta. Teresita, Gonzaga ug Sta. Ana.

Sulod sa tulo ka bulan, dili moubos sa 30 kas bomba, *rocket* ug kanyon ang gibuhian duul sa mga komunidad ug umahan. Nagresulta kini sa pagkaguba sa panginabuhian sa mga katawhan ug kahadlok ilabina sa mga bata ug tigulang nga dili na makatulog tungod sa troma.

Sa rekord sa AB, dili moubos sa 1,158 ka indibidwal o 213 ka pamilya ang napabakwit sa duha ka serye sa pagpangistraping ug pagpamomba sa militar.

Sa kinatibuk-an, narekord sa AB ang 16 ka kaso sa aerial bombing sa Abra, Samar, Northern Samar, Cagayan, Bukidnon, Kalinga, Oriental

Mindoro, Aurora ug Agusan del Norte. Aduna usay 70 ka kaso sa paturagas nga pagpabuto sa pusil (lakip ang 13 ka kaso sa istraping gikan sa kahanginan) sa mga sundalo ug 16 ka kaso sa pagpanganyon.

Atake sa mga bata ug kababayen-an

Walay ginatahod ang AFP ug PNP sa hugaw nga gyerang kontra-insurhensiya niini batok sa rebolusyonaryong kalihukan. Sa lain-laing bahin sa nasud, daghang mga bata ug kababayen-an ang apektado sa operasyong militar ug direktang ginatarget sa mga armadong gaway sa estado.

Labaw nga mas bug-at ang paglapas sa katungod sa mga bata ug sa kababayen-an. Partikular nga gipunting sa Declaration on the Protection of Women and Children in Emergency and Armed Conflict sa United Nations General Assembly niadtong Disyembre 14, 1974 nga usa ka krimen sa gubat ang “tanang porma sa pagpanumpo ug bangis ug dili makitawhanong pagtrato sa kababayen-an ug mga bata, lakip ang pagpriso, pagtortur, pagpamusil, dinaghang pag-aresto, kolektibong pagsilot, pagguba sa panimalay ug pugos nga pagbakwit, nga gihimo sa mga pwersang nakiggubat sa dagan sa operasyong militar niini (Numero 5).”

Sa rekord sa AB, pito ka bata ang gipatay sa mga sundalo sa milabayng tuig. Napuloan ka batan-on ang nahimong biktima sa pugos nga pagbakwit ug dislokasyon tungod sa paturagas nga pagpamusil, pagpanganyon ug pagpamomba duul sa ilang mga komunidad.

Dili luwas bisan ang mga mabdos sa hugaw nga gyera. Gawas sa pagpatay sa 5-ka-bulang mabdos nga si Cristina Jacolbe, lima ang gidagit sa mga sundalo ug tagdugay nga ginapriso sa mga wala mahibaluang lugar o *safehouse*. Gipasanginlan silang myembro ug tigsuporta sa hukbong bayan ug ginagamit nga *hostage* aron pugson nga mosurender ang ilang mga asawa o kapamilya nga myembro sa BHB.

Usa dinhi si Roselle Polinar, 41, nga gidagit sa militar niadtong Agosto 26, 2022 sa Surigao City. Kauban niya kaniadto ang iyang *live-in partner* nga giilang si JR ug ang mabdos nga si Cherilyn Rebita ug si Jackilyn Egtob. Gitago sila sa 402nd IBde sa safehouse sa militar sa Ata-atahon, Nasipit, Agusan del Norte. Gawas niini, gidagit usab sa militar niadtong Nobyembre 3, 2022 ang kaniadto mga mabdos nga silang Aurily Havana (Ka Lyza) ug Jennifer Binungkasan (Ka Laile) sa haywey sa Barangay Libertad, Butuan City.

MGA PAG-ATAKE SA KATUNGOD SA MGA BATA

(HUNYO 30, 2022 - HUNYO 30, 2023)

7

PAGPATAY

5

PAGDAGIT

11

TORTYUR

16

PAG-ARESTO
UG
DETENSYON

4,403

PATURAGAS NGA PAGPAMUSIL

13,884

BLOKEYO SA PAGKAON
UG EKONOMIYA

22,628

PUGOS NGA PAGPABAKWIT
UG DISLOKASYON

11,857

PAGPANGHULGA, PAGPAMIG-OT,
INTIMIDASYON

Si Rebita ug Egtob, “gibuhian” sa mga ahente sa militar niadtong Nobyembre 3, 2022 aron maghimo og usa ka “misyon” batok sa BHB. *Gi-hostage* ang anak ni Rebita nga si Baby Rhea aron masiguro ang iyang pagtuman sa misyon. Imbes nga sundon ang mando sa militar, gisumbong nila kini sa ilang nahilunaang yunit. Nag-*post* sila og bidyo sa Facebook niadtong Disyembre 28, 2022 aron ihikyad ang ilang nasinati ug nag-apela sa AFP nga buhian si Baby Rhea, anak ni Rebita nga duha-ka-bulan pa lang kaniadto, ug uban pang *hostage*. Tungod sa presyur sa publiko, gibalik sa mga ahente sa militar si Baby Rhea sa pamilya ni Rebita niadtong Disyembre 29, 2022.

Human mabutyag sa publiko ang ilang hugaw nga operasyon, giatubang niadtong Enero 7 sa AFP Eastern Mindanao Command silang

Havana, Binungkasan, Polinar ug si Cesar Corella isip mga “misurender nga NPA.” Tago nga gidetine sulod sa 134 ka adlaw si Polinar ug iyang asawa; 69 ka adlaw alang nilang Rebita ug Egtob; ug 65 ka adlaw alang nilang Havana ug Binungkasan.

Narekord usab sa AB ang duha ka kaso sa pagpanglugos ug sekswal nga pagpangabuso batok sa kababayan-an.

Sa Oriental Mindoro, gimolestya sa mga sundalo sa 4th IB ang usa ka katutubong Mangyan-Hanunuo sa Sityo Gaang, Barangay Panaytayan, Mansalay niadtong Setyembre 22, 2022. Kadungan kini sa gihimong pagransak sa balay sa pamilya sa biktima ug pagpangulata sa asawa ug anak niini.

Sa Batangas, gikuha sa mga sundalo sa 59th IB ang selpon number ni Jasmin Putoy niadtong Abril 22. Ginatawagan siya sa mga sundalo ug ginaagda nga makig-inum. Ginatawag siyang "baby girl" ug ginaagda nga makigkita aron makighilawas. Grabeng kahadlok ang gibunga sa mga tawag ug pagpangharas sa mga sundalo kang Jasmin.

Kasilag sa kalinaw

Tataw ang palisiyang kontra-kalinaw sa rehimeng Marcos Jr sa walay-kalooy nga kampanyang likidasyon o pagpatay ug pag-aresto sa mga konsultant sa kalinaw sa National Democratic Front of the Philippines (NDFP). Kadungan niini, dayag nga ginaharang sa rehimen ang pag-abli sa panaghisgot kalinaw tali sa Gubyerno sa Republika sa Pilipinas (GRP) ug sa NDFP.

Ang maong mga paglapas sa katungod sa mga konsultant dayag nga paglapas sa gipirmahang kasabutan sa GRP ug NDFP nga Joint Agreement on Safety and Immunity Guarantees nga nanalipud sa katungod sa mga nagasalmot sa negosasyong pangkalinaw ug bisan sa internasyunal nga makitawhanong balaod.

Sa unang tuig sa poder, dili moubos sa lima ka konsultant sa NDFP ang gipatay sa armadong pwersa sa rehimen. Narekord usab sa AB ang usa

ka kaso sa pugos nga pagkawala sa usa ka konsultant sa NDFP, samtang duha ang iligal nga giaresto.

Pagpatay. Lakip sa maong mga kaso ang makalilisang nga pagpatay sa mag-asawang Tiamzon ug sa lain pang walo niadtong Agosto 21, 2022. Patung-patong ang gihimong krimen sa mga pwersang militar. Human gidakop, gitortyur ang mga Tiamzon ug ilang kaubanan ug tinuyong gipatay sa mga berdugo ayha gisakay sa usa ka bangka ayha gipabusikad sa tungatunga sa dagat.

Gipatay usab sa mga pwersa sa estado ang konsultant nga si Eriscon Acosta niadtong Nobyembre 30, 2022 samtang nagpahulay sa Barangay Camansi, Kabankalan City, Negros Occidental sa alas-2 sa kaadlawon. Gipatay usab ang kauban ni Acosta nga si Joseph Jimenez, lokal nga lider sa organisasyong mag-uuma sa lugar.

Nataho usab ang kaso sa pagpatay sa militar kang Manuel Tinio (Ka Dodie) niadtong Abril 14. Si Tinio ang pito ka beses nga gipusil human madakop samtang nag-*drive* og motor sa utlanan sa San Miguel ug Ubay sa Bohol. Aron tabunan ang krimen, nagtanum ang mga sundalo og ebidensyang kalibre .45 sa iyang kilid ug gipagawas nga "nanlaban" (o misukol).

Gidagit ug tinuyong gipatay usab sa 94th IB si Rogelio Posadas, konsultant sa NDFP sa isla sa Negros niadtong Abril 19. Nagabyahe niadtong panahona si Posadas sa Aranda-La Castellana Road sa lungsod sa Hinigaran dihang giharang sa mga sundalo. Gidagit usab ang iyang kauban nga usa ka organisador sa mag-uuma ug duha ka drayber sa mga motorsiklong ilang gisakyan. Sa misunod nga adlaw, gibalita sa AFP nga napatay si Posadas sa usa ka pekeng engkwentro sa Barangay Santol, Binalbagan, Negros Occidental.

Pagdagit. Wala pa gilutaw sa mga pwersa sa AFP ang konsultant sa NDFP nga si Ariel Badiang, 64, nga gidagit sa Manolo Fortich, Bukidnon niadtong Pebrero 6. Dugay na nga ginapanghingusog sa iyang pamilya ug mga grupo sa tawhanong katungod nga ilutaw nga buhi sa militar si Badiang. Midangop na usab ang mga pamilya ni

Badiang sa mga ahensya sa gubyrno.

Pag-aresto. Ilegal nga giaresto sa mga sundalo ug pwersa sa Criminal Investigation and Detection Group (CIDG) ang konsultant sa NDFP alang sa panaghisgot kalinaw nga si Ruben Saluta, 75, ug iyang asawa ug parehong rebolusyonaryong si Presentacion Cordon Saluta, 63, ug si Yvonne Losaria sa ilang gisak-ang balay sa Doña Soledad, Barangay Labangal, General Santos City niadtong Enero 30. Tigulang na si Ruben ug adunay sakit nga *hypertension* ug *chronic pulmonary disease*. Aduna usay *hypertension* si Presentacion.

Giaresto si Ruben subay sa hinimohimong mga kaso sa pagpatay samtang si Presentacion ug Losaria gipasakahan og mga kasong rebelyon. Ginapagawas usab sa mga pwersa sa estado nga nakuha kanila ang unum ka tag-as nga kalibreng armas, mga bala ug gamit militar. Dugay nang retirado ang mag-asawa sa aktibong paglihok sukad nga makagawas sa prisohan niadtong 2016 ug 2019.

Samtang, gibalhin sa kustodiya sa Philippine National Police si Eric Casilao niadtong Abril 17. Nadakpan siya samtang nagbyahe gikan sa Malaysia ngadto sa Thailand niadtong Abril 1. Samtang ginakuha sa pulis, giparada siya sa midya ug sa publiko nga "terorista" sa Ninoy Aquino International Airport. Gimakmak ug gipanghimakak kini sa NDFP tungod kay wala pa siya napamatud-ang sad-an. Kabahin si Casilao sa Reciprocal Working Committee on the Comprehensive Agreement on Socioeconomic Reforms alang sa Southern Mindanao. Kasamtangang nakadetine si Casilao sa Davao de Oro.